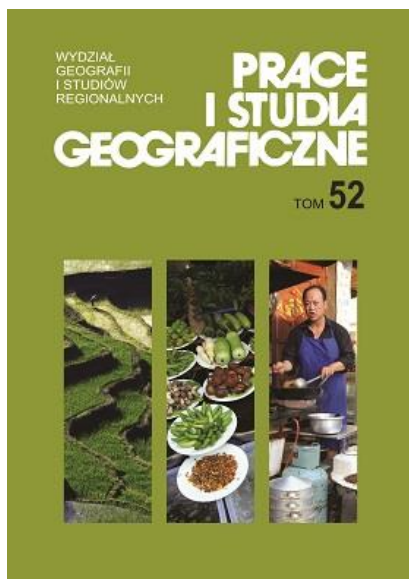

Recenzja:

Joanna Kowalczyk-Anioł

Turystyka kulinarna – *Prace i Studia Geograficzne* (tom 52)

Tytuł: *Prace i Studia Geograficzne* tom 52 – Turystyka kulinarna

Redakcja naukowa: Marta Derek

Wydawca: Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego

Rok wydania: 2014

Liczba stron: 154

Najnowsze *Prace i Studia Geograficzne* podejmują problematykę turystyki kulinarnej, co zostało wyraźnie określone w tytule tomu. Celem recenzowanego opracowania jest, zgodnie ze słowami redaktor M. Derek, „(...) wykazanie, że rozwój turystyki kulinarnej, rozumianej jako segment turystyki kulturowej, jest jednym z ważniejszych trendów rozwoju turystyki na świecie w ostatnich latach” (s. 7). Prezentowane teksty ukazują

turystykę kulinarną z różnych perspektyw – od oceny potencjału do konsekwencji jej upowszechniania i zmian przestrzeni geograficznej. Publikacja ta została dedykowana przez autorów profesorowi Andrzejowi Kowalczykowi.

Recenzowany tom tworzy osiem artykułów opatrzonego wstępem zebranych na 154 stronach tekstu. Każdy z artykułów kończy streszczenie w języku angielskim oraz solidny spis literatury, pokazujący umocowanie prezentowanych zagadnień zarówno w naukowym piśmiennictwie polskim i zagranicznym, jak i bieżącą kwerendę źródeł internetowych – w tym oferty turystycznej.

W pierwszym artykule M. Durydiwka ukazuje turystykę kulinarną jako formę turystyki kulturowej. Autorka zauważa, że turystyka kulinarna nie jest nowym zjawiskiem (upatrując jej korzeni m.in. w wyprawach Grand Tour), jakkolwiek wskazuje na trzy argumenty, które pozwalają na nowe spojrzenie na tę formę aktywności człowieka. Zalicza do nich wzrastającą popularność (liczbę uczestników), duże zróżnicowanie tematyczne i formalne oferty turystyczne, a także widoczne próby instytucjonalizowania turystyki kulinarnej. W dalszej części artykułu więcej uwagi poświęca turystyce winiarskiej i festiwalom kulinarnym.

Kolejna część nosi tytuł „Smakowanie natury – o przyrodniczych korzeniach turystyki kulinarnej”. Jej autorki we wprowadzeniu próbują w schematyczny sposób (ryc. 1., s. 32), niestety skomentowany bardzo zdawkowo, pokazać różne formy turystyki kulinarnej jako relacje między przyrodą i kulturą. Cel publikacji określono jako „(...) eksplorację peryferiów turystyki kulinarnej” (s. 33). W zasadniczej części wypowiedzi skupiono się na przedstawieniu produktów żywnościowych jako walorów turystycznych, szczególnie w odniesieniu do turystyki wiejskiej (rodzimej i egzotycznej – uprawy kawy, trzciny cukrowej, salary) i na „obszarach o wysokim stopniu naturalności”. Pokazano również turystyczne wykorzystanie środowiska przyrodniczego jako miejsca przygotowania i spożywania posiłków.

W następnym artykule pt. „Szlak kulinarny jako przykład szlaku tematycznego” autorka omawia różnice między szlakiem turystycznym a szlakiem tematycznym, określając ostatecznie podmiot swoich rozważań jako kulinarny szlak tematyczny. Pozostała część

opracowania poświęcona jest prezentacji cech kulinarnego szlaku tematycznego oraz ich polskich i europejskich przykładów.

Potencjał rozwoju turystyki piwnej (biroturystyki) w Polsce rzetelnie przedstawia K. Duda-Gromada. Autorka przytacza definicję omawianego zjawiska oraz motywy i wynikające z nich formy ruchu turystycznego, a następnie dokonuje podziału atrakcji związanych z biroturystyką. Zaproponowana klasyfikacja bazuje na dwóch kategoriach – obiektach i wydarzeniach, których rodzaje i przykłady omówiono w dalszej części publikacji. Interesujący jest przykład browarów restauracyjnych, nie tylko z uwagi na formułę (sprawdzone w Polsce na przykładzie pierwszego minibrowaru we Wrocławiu (Spiz Mini Browar i Restauracja), ale również na dynamikę powstawania nowych placówek.

Celem artykułu M. Derek jest „(...) określenie kierunków rozwoju usług gastronomicznych w dzielnicy Śródmieście”, dla których autorka zastosowała dynamiczne ujęcie zjawiska przedstawiając zmiany w zakresie wielkości i struktury bazy gastronomicznej, jakie nastąpiły w ostatnich 20 latach (odnosząc wyniki uzyskane podczas inwentaryzacji terenowej do rezultatów badań innych autorów z lat 1994, 2001 i 2003). M. Derek szuka ponadto odpowiedzi na pytanie, czy można, wzorem innych zachodnioeuropejskich metropolii, wskazać w śródmiejskiej części Warszawy prawidłowości w rozmieszczeniu lokali z kuchnią etniczną.

Parafrazując tytuł następnego artykułu, jego autorka poszukiwała smaków berlińskiej dzielnicy Friedrichshain-Kreuzberg zarówno na szlakach kulinarnych miasta (opisanych w publikacji), jak i w tradycyjnej empirycznej formule opartej na inwentaryzacji bazy gastronomicznej. Próbując znaleźć prawidłowości w lokalizacji usług gastronomicznych oraz odpowiedzieć na pytanie „(...) czy duża liczba imigrantów (przede wszystkim z Turcji i Wietnamu) przekłada się na ofertę gastronomiczną tej dzielnicy” (s. 102), P. Kosowska nakreśliła ogólny obraz współczesnego oblicza tej części Berlina kojarzonej powszechnie z Checkpoint Charlie.

W artykule pt. „Możliwości rozwoju turystyki kulinarnej w Czarnogórze” omawiając potencjał turystyczny i kulinarny Czarnogóry (w tym produkty m.in. regionalne – alkohole, szynkę z Njeguši) oraz aktualny stan rozwoju turystyki w tym kraju autor zauważył, że w tym przypadku bardziej adekwatne (zwłaszcza z perspektywy organizacji turystyki) jest nie tyle wyodrębnianie „(...) samodzielnej gałęzi turystyki kulinarnej” (s. 132), co jej ujęcie w szerszych ramach podróży kulturowych.

Ostatni artykuł „O łaknieniu poznawczym” wyróżnia się retoryką autora. M. Madurowicz przedstawił swoje heurystyczne rozumienie „potrzeby poznawania”, wykorzystując m.in. metaforę smakosza podczas uczy. Fragmenty rozważań natury epistemologicznej i kognitywnej osadzono w perspektywie historii podróżowania i turystyki, socjologii, antropologii oraz kulturoznawstwa.

Recenzowany tom jest wartą uwagi propozycją, zarówno dla teoretyków, praktyków, jak i turystycznych smakoszy. Do jego głównych atutów należą aktualność problematyki oraz sposoby przedstawienia podjętego tematu, od stonowanej i klasycznej w empiryczno-wyjaśniającej formie wypowiedzi, po wyrafinowaną heurystyczną narrację.